

**ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення Вченої Ради
ПВНЗ «Європейський університет»
(Протокол № 11 від 23.12.2025)

Наказ ректора ПВНЗ
«Європейський університет»
від 23.12.2025 № 234

**КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ ВІДКРИТОЇ НАУКИ В ПРИВАТНОМУ
ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ «ЄВРОПЕЙСЬКИЙ
УНІВЕРСИТЕТ»**

Київ 2025

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Концепція розвитку відкритої науки (далі - Концепція) визначає політику і реалізацію принципів відкритої науки в Приватному вищому навчальному закладі “Європейський університет” (далі - Університет).

1.2. Концепція орієнтується на міжнародні договори, рекомендації ЮНЕСКО щодо відкритої науки та розроблена відповідно до нормативно-правові актів України, зокрема: до Конституції України, законів України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про науково-технічну інформацію», «Про авторське право і суміжні права», «Про вищу освіту», «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах», «Про цифровий контент та цифрові послуги», постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 р. № 44, розпоряджень Кабінету Міністрів України «Про створення Національного репозитарію академічних текстів» від 22 липня 2016 р. № 504-р і «Про затвердження національного плану щодо відкритої науки» від 8 жовтня 2022 р. № 892-р, наказу ВАК НАНУ «Про затвердження Порядку передавання електронних копій періодичних друкованих наукових фахових видань на зберігання до Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського» від 7 липня 2008 р. та нормативних актів Університету, зокрема Положення про Інституційний репозитарій Приватного вищого навчального закладу «Європейський університет».

Ця Концепція є стратегічним документом Університету, що визначає цілі, принципи та напрями розвитку відкритої науки. Положення Концепції застосовуються з урахуванням норм законодавства України. У разі колізії між положеннями цієї Концепції та актами законодавства України застосовуються норми законодавства України, а у разі колізії з рекомендаційними міжнародними документами - положення цієї Концепції.

1.3. Правила впровадження концепції поширюється на всіх співробітників, науково-педагогічних, педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти.

1.4. В Концепції використовуються терміни, які стосується впровадження відкритої науки в Університеті.

- **академічний текст** – авторський твір наукового, науково-технічного та навчального характеру у формі дисертації, кваліфікаційної випускної роботи, наукового видання, наукової статті, звіту у сфері наукової і науково-технічної діяльності, депонованої наукової роботи, підручника, навчального посібника, інших науково- та навчально-методичних праць (*постанова Кабінету Міністрів України «Положення про Національний репозитарій академічних текстів»*);

- дисертація – кваліфікаційна наукова робота, яка відображає наукові результати досліджень автора та представлена для здобуття наукового ступеня доктора філософії (кандидата наук) або доктора наук (*постанова Кабінету Міністрів України «Положення про Національний репозитарій академічних текстів»*);

- **аспірант** – вчений, який проводить фундаментальні та (або) прикладні наукові дослідження у рамках підготовки в аспірантурі у закладі вищої освіти/науковій установі для здобуття ступеня доктора філософії (*Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»*);
- **відкрита наука** — спосіб організації та реалізації наукової і науково-технічної діяльності, який передбачає забезпечення доступу до об'єктів дослідницької інфраструктури, наукових результатів та науково-технічної інформації з можливістю їх багаторазового використання, обміну та розповсюдження за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій з метою прискорення науково-технічного та суспільного розвитку, поглиблення співпраці між вченими, з дотриманням авторських та суміжних прав (*Методичні рекомендації МОН*);
- **відкритий доступ** — сукупність практик, що застосовуються для організації безперешкодного та оперативного доступу до наукових результатів та науково-технічної інформації за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій (*Методичні рекомендації МОН*);
- **вчений** – фізична особа, яка проводить фундаментальні та (або) прикладні наукові дослідження і отримує наукові та (або) науково-технічні (прикладні) результати (*Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»*);
- науково-педагогічний працівник – вчений, який має вищу освіту не нижче другого (магістерського) рівня, відповідно до трудового договору (контракту) в університеті, академії, інституті професійно провадить педагогічну та наукову або науково-педагогічну діяльність та має відповідну кваліфікацію незалежно від наявності наукового ступеня або вченого звання, підтверджену результатами атестації у випадках, визначених законодавством (*Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»*);
- **грант** – фінансові чи інші ресурси, надані на безоплатній і безповоротній основі державою, юридичними, фізичними особами, у тому числі іноземними, та (або) міжнародними організаціями для розвитку матеріально-технічної бази для провадження наукової і науково-технічної діяльності, проведення конкретних фундаментальних та (або) прикладних наукових досліджень, науково-технічних (експериментальних) розробок, зокрема на оплату праці наукових (науково-педагогічних) працівників у рамках їх виконання, за напрямами і на умовах, визначених надавачами гранту (*Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»*);
- **кваліфікаційна випускна робота здобувача вищої освіти** – самостійна робота, яка готується з метою публічного захисту для здобуття ступеня вищої освіти молодшого бакалавра, бакалавра чи магістра або освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста (*Постанова Кабінету Міністрів України «Положення про Національний репозитарій академічних текстів»*).
- **наукове видання** – твір (узагальнююча наукова праця, монографія, збірник наукових праць, збірник документів і матеріалів, тези та матеріали наукових конференцій, автореферат дисертації, препринт, словник, енциклопедія, науковий довідник або покажчик, наукове періодичне видання тощо) наукового характеру, що пройшов процедуру наукового рецензування та

затвердження до друку вченою (науковою, науково-технічною, технічною) радою наукової установи або вищого навчального закладу, редакційно-видавниче опрацювання, виготовлений шляхом друкування, тиснення або в інший спосіб, містить інформацію про результати наукової, науково-технічної, науково-педагогічної, науково-організаційної діяльності, теоретичних чи експериментальних досліджень (науково-дослідне видання); підготовлені науковцями до публікації тексти пам'яток культури, історичних документів чи літературних текстів (археографічне або джерелознавче видання); науково систематизовані дані чи матеріали, що відображають історію науки та сучасний стан наукового знання (науково-довідкове або науково-інформаційне видання), призначені для поширення (*Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»*);

- **наукова діяльність** – інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання нових знань та (або) пошук шляхів їх застосування, основними видами якої є фундаментальні та прикладні наукові дослідження (*Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»*);

- **Національний репозитарій академічних текстів** - загальнодержавна розподілена електронна база даних, в якій накопичуються, зберігаються і систематизуються академічні тексти (*Постанова Кабінету Міністрів України «Положення про Національний репозитарій академічних текстів»*).

- **наукові (дослідницькі) дані** – дані або дані й метадані, зібрані та (або) одержані у процесі фундаментальних або прикладних наукових досліджень, які, зокрема, використовуються для підтвердження таких досліджень та отриманих наукових результатів (*Методичні рекомендації МОН*);

- **ліцензії Creative Commons** — група публічних ліцензій, розроблені міжнародною некомерційною організацією Creative Commons, що застосовуються у міжнародній практиці при наданні доступу до наукових публікацій, препринтів, наукових (дослідницьких) даних, метаданих (*Методичні рекомендації МОН*);

- **Принципи належного управління дослідницькими даними (принципи FAIR)** - набір керівних принципів, які забезпечують відшукуваність (Findable), доступність (Accessible), сумісність (Interoperable) і багаторазовість (Reusable) використання даних (*Принципи FAIR для дослідницьких даних – сайт <https://nauka.gov.ua>*).

- **препринт** – попередня версія наукової статті, яка не пройшла процедуру рецензування і поширюється для попереднього ознайомлення та обговорення в науковій спільноті.

- **репозитарій** — організована колекція копій цифрових документів і набір відповідних сервісів, які репрезентують результати наукових досліджень (окремих наукових працівників, інституції або галузі загалом) у вільному чи закритому доступі, а також забезпечує довготривале, надійне їх зберігання та збереження (*Методичні рекомендації щодо управління науковими даними для закладів вищої освіти та наукових установ у частині визначення механізмів збереження та повторного використання наукових даних. Київ, 2024* (далі - *Методичні рекомендації МОН*);

- **репозитарій даних** — репозитарій для систематизації, збереження, забезпечення доступу, повторного використання та цитування наукових (дослідницьких) даних і метаданих (*Методичні рекомендації МОН*);

2. РОЗВИТОК ВІДКРИТОЇ НАУКИ ЯК РЕАЛІЗАЦІЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

2.1. Університет сприяє реалізації цілей сталого розвитку (далі – ЦСР) згідно резолюції Генеральної Асамблеї ООН «Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development» («Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року»), Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від №722/2019, Розпорядження Кабінету Міністрів України «Деякі питання забезпечення досягнення Цілей сталого розвитку в Україні» від 29 листопада 2024 р. № 1190-р.

2.2. Концепція відкритої науки відіграє важливу роль в досягненні цілей сталого розвитку, зокрема Цілі 4 «Якісна освіта», Цілі 9 «Промисловість, інновації та інфраструктура», Ціль 10 «Скорочення нерівності», Ціль 11 «Сталий розвиток міст і громад», Цілі 17 «Партнерство заради сталого розвитку».

2.3. Відкриті бази даних, інституційні репозитарії, наукові соцмережі надають доступ до наукових досліджень віддалено в режимі реального часу, утверджують безбар'єрність та інклюзивність освіти та науки.

2.4. Університет прагне публікувати дослідницькі дані у відкритому доступі для розвитку міжнародних кооперацій між науковцями, прискорення обміну технологіями та використання зовнішніми стейкхолдерами (органами влади, громадами та підприємствами) академічних напрацювань з метою вирішення глобальних і місцевих економічних, екологічних та соціальних проблем.

2.5. Університет зобов'язується впроваджувати відкриту науку відповідно до європейських рекомендацій та прагне повноцінно долучатися до інтеграційних процесів Європейського дослідницького простору (ERA).

3. ПРИНЦИПИ ВІДКРИТОЇ НАУКИ В УНІВЕРСИТЕТІ

3.1. Згідно рекомендацій ЮНЕСКО щодо відкритої науки Університет долучається до цінностей:

якість та чесність: повага до академічної свободи та прав людини і підтримка високоякісних досліджень та забезпечення широкого доступу до методів дослідження та результатів для ретельного розгляду і перевірки, а також прозорих процесів оцінювання досліджень, виконаних працівниками і здобувачами Університету.

колективна вигода: відкрита наука сприяє поширенню знань і сприяє вирішенню глобальних проблем.

рівність та справедливість: відкрита наука повинна відігравати значну роль у забезпеченні рівності між дослідниками, зокрема під час економічних, політичних та соціальних криз.

різноманітність та інклюзивність: залучення різноманітних дослідницьких спільнот та науковців та громадськості до результаті досліджень.

3.2. Головними принципами відкритої науки є:

прозорість, контроль, критика та відтворюваність сприяють точності наукових результатів, посилення суспільного впливу науки та здатності суспільства в цілому вирішувати складні проблеми, підвищенню прозорості та довіри до наукової інформації).

рівність можливостей означає, що усі вчені та інші учасники відкритої науки та зацікавлені сторони, незалежно від місцезнаходження, національності, раси, віку, статі, доходу, соціально-економічних обставин, етапу кар'єри, дисципліни, мови, релігії, інвалідності, етнічної приналежності чи міграційного статусу, або будь-яких інших підстав, мають рівні можливості доступу та внеску у відкриту науку та отримання від неї користі.

відповідальність, повага та підзвітність: з більшою відкритістю приходить більша відповідальність для всіх учасників відкритої науки, пильністю щодо можливих соціальних та екологічних наслідків дослідницької діяльності, повагою до етичних принципів та наслідків.

співпраця, участь та інклюзія (співпраця на всіх рівнях наукового процесу, поза межами географії, мови, поколінь і ресурсів, має стати нормою, а співпраця між дисциплінами має заохочуватися разом із повною та ефективною участю суспільних суб'єктів і включенням знань маргіналізованих спільнот у вирішення суспільно важливих проблем; слід сприяти співпраці між дисциплінами разом з повною та ефективною участю соціальних суб'єктів та залученням знань з маргіналізованих спільнот до вирішення проблем соціального значення).

гнучкість полягає в тому, що через розмаїття наукових систем, учасників і можливостей у всьому світі, а також через еволюцію допоміжних цифрових технологій, не існує універсального способу практичної реалізації відкритої науки. Необхідно заохочувати різні шляхи переходу до відкритої науки і її практики, підтримуючи при цьому вищезгадані основні цінності і максимально дотримуючись інших принципів, представлених у Рекомендаціях ЮНЕСКО;

сталість. Щоб бути максимально ефективною і впливовою, відкрита наука повинна спиратися на довгострокові практики, послуги, інфраструктури й моделі фінансування, які забезпечують рівну участь виробників наукової продукції з менш привілейованих установ і країн. Інфраструктура відкритої науки повинна бути організована та фінансуватися на основі неприбуткового й довгострокового бачення, що сприяє розвитку практик відкритої науки та гарантує постійний і необмежений доступ для всіх, наскільки це можливо (*UNESCO Recommendation on Open Science*).

3.3. Реалізація принципів відкритої науки здійснюється з урахуванням вимог щодо захисту персональних даних, етичних норм, національної безпеки, комерційної таємниці та прав інтелектуальної власності, відповідно до законодавства України та внутрішніх нормативних актів Університету.

4. ЦІЛЬОВІ ОРІЄНТИРИ ВПРОВАДЖЕННЯ ВІДКРИТОЇ НАУКИ В ПВНЗ «ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

- 4.1. Дотримання принципів академічної та дослідницької доброчесності.
- 4.2. Інтегрування ПВНЗ «Європейський університет» до міжнародної академічної спільноти через відкритий доступ до освітніх і наукових творів в мережі Інтернет.
- 4.3. Підвищення прозорості, достовірності та повторюваності досліджень через застосування відкритої наукової методології та управління дослідницькими даними.
- 4.4. Дотримання авторського права та забезпечення захисту інтелектуальної власності Університету та його працівників.
- 4.5. Зростання публікаційної активності у виданнях відкритого доступу, індексованих в наукометричних базах Scopus / Web of Science за допомогою часткової компенсації плати за опублікування статей (APC – Article Processing Charge).
- 4.6. Сприяння участі науковців і студентів в ініціативах відкритої науки, зокрема у відкритому рецензуванні, спільному створенні знань, відкритому кодуванні та використанні відкритих ліцензій.
- 4.7. Розвиток концепції громадянської науки з метою поширення та практичного використання результатів наукових досліджень.
- 4.8. Моніторинг якості та впливовості результатів наукового дослідження працівників Університету за допомогою різноманітних наукових метрик, в тому числі і Altmetric Attention Score.
- 4.9. Інтеграція Університету у міжнародні дослідницькі мережі відкритої науки та сприяння академічній мобільності.
- 4.10. Залучення спонсорів для фінансування нових проєктів завдяки відкритості нових наукових ідей.

5. НАПРЯМКИ РЕАЛІЗАЦІЇ ВІДКРИТОЇ НАУКИ В ПВНЗ «ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

- 5.1. Участь академічної спільноти Університету в грантових проєктах, в тому числі і програмах «Горизонт Європа» та Erasmus+.
- 5.2. Публікації у виданнях відкритого доступу, індексованих в наукометричних базах Scopus / Web of Science.
- 5.3. Розбудова та покращення інфраструктури відкритої науки в Університеті.
- 5.4. Організацію наукових заходів для підвищення поінформованості та популяризації практик відкритої науки серед представників академічної спільноти.
- 5.5. Дотримання академічної доброчесності, інтелектуальної власності під час організації, створення та публікації наукових досліджень.

5.6. Формування компетентностей з принципів відкритої науки серед співробітників та здобувачів освіти.

5.7. Проведення досліджень з питань відкритих наукових практик.

6. ІНФРАСТРУКТУРНА ПІДТРИМКА ВПРОВАДЖЕННЯ ВІДКРИТОЇ НАУКИ В ПВНЗ «ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

6.1. Розміщення матеріалів у відкритому доступі в інституційному репозитарії Приватного вищого навчального закладу “Європейський університет” (EIREU) - <https://dspace.e-u.edu.ua/>.

6.2. До Репозитарію вносяться кваліфікаційні роботи освітніх рівнів «Бакалавр» і «Магістр» згідно Положення про інституційний репозитарій.

6.3. Згідно постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 р. № 44 відбувається оприлюднення повнотекстових версій дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

6.4. Усі наукові серійні видання Університету дотримуються політики відкритого доступу, є журналами «золотого» шляху (Gold Open Access), тобто автор оплачує витрати за опублікування статей (APC – Article Processing Charge), використовують публічну ліцензію відкритого доступу CC (Creative Commons). Статті журналу «Європейський юридичний часопис» розміщуються на сайті видання в розділі «Архів» (<https://legal-journal.e-u.edu.ua/uk/>), журналу «Економіка і управління» – на сайті видання в розділі «Архів» (<https://www.economics-management.e-u.edu.ua/uk/archive>), журналу «Європейський психологічний часопис» – в розділі «Архів» (<https://psychological-journal.e-u.edu.ua/uk/archive>). Видання «Європейський юридичний часопис» і «Економіка і управління» є фаховими виданнями, електронні копії яких передаються до повнотекстової бази даних відкритого доступу «Наукова періодика України» Національної бібліотеки України імені І. Вернадського. Статті з серійних видань Університету розміщуються у відповідних колекціях інституційного репозитарію (“Європейський правничий часопис” - <http://dspace.e-u.edu.ua/handle/123456789/28>, “Економіка і управління” - <http://dspace.e-u.edu.ua/handle/123456789/27>, «Європейський психологічний часопис» - <http://dspace.e-u.edu.ua/handle/123456789/378>).

6.5. На окремих наукових конференціях, проведених на базі Університету, плата за публікацію тез науково-педагогічних, педагогічних співробітників та здобувачів освіти не стягується. Повнотекстовий доступ до наукових статей журналу, в режимі реального часу, представлений на сайті Університету (<https://e-u.edu.ua/ua/nauka/kalendar-i-materiali-naukovo-praktichnih-konferentsij/>) та відповідній колекції інституційного репозитарію (<http://dspace.e-u.edu.ua/handle/123456789/18>).

6.6. Університет рекомендує академічній спільноті публікувати результати науково-дослідної роботи у міжнародних та українських наукових виданнях

відкритого доступу, самоархівувати наукові статті й препринти у тематичних репозиторіях, а для забезпечення довгострокового зберігання наукових (дослідницьких) даних та відкритого доступу до них розміщувати вихідні дані, програмні коди, протоколи досліджень тощо у мультидисциплінарних репозиторіях Zenodo, Figshare та інших.

6.7. Університет заохочує включення наукових видань до міжнародних наукометричних баз даних.

6.8. Впроваджено використання міжнародних ідентифікаторів (ORCID, DOI). Наукова спільнота університету має ідентифікатори ORCID ID, профілі в Google Scholar. Заохочується створення Web of Science Researcher ID та публікація в виданнях, індексованих в Scopus, для отримання Scopus Author ID, реєстрація в соцмережі для комунікації в науковій спільноті ResearchGate.

6.9. Залучення аспірантів і докторантів Університету до використання відкритих наукових практик.

6.10. Зберігання, управління та обмін даними про дослідження повинні відповідати керівним принципам FAIR, а саме: Відшукуваність (Findable), Доступність (Accessible), сумісність (Interoperable), Багаторазовість (Reusable).

6.11. Університет заохочує розвиток відкритої освіти, відкритих освітніх ресурсів (OER), відкритих освітніх практик (OEP).

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Концепція розвитку відкритої науки Університету затверджується рішенням Вченої ради Університету та вводиться у дію відповідним наказом ректора Університету.

2. Проректор з наукової роботи координує впровадження Концепції, організовує моніторинг її реалізації та щорічно інформує Вчену раду про стан впровадження відкритої науки в Університеті.

3. Реалізація Концепції підлягає періодичному моніторингу, а її положення переглядаються не рідше одного разу на три роки або у разі істотних змін у законодавстві, міжнародних зобов'язаннях чи стратегічних цілях Університету.
